TFRS 10 ve TMS 28 Kapsamında Konsolide Finansal Tablolar ve Konsolidasyon Uygulamaları
31.10.2026 – İzmir

Doç. Dr. A. Engin ERGÜDEN / SMMM – BD

T.C. Rumeli Üniversitesi

Konsolidasyon muhasebesini anlamak

Konsolidasyon muhasebesi, ana şirketin bir veya daha fazla bağlı şirkette kontrol edici bir finansal paya sahip olduğu durumlarda kullanılır.

Bu durum genellikle ana şirketin bağlı şirketindeki oy hakkının %50'sinden fazlasına sahip olması, çoğunluk hissedarı olması ve bağlı şirket adına önemli kararlar alabilmesi durumunda ortaya çıkar.

Konsolidasyon muhasebesinin temel amacı, ana şirketi ve iştiraklerini finansal raporlama amacıyla tek bir varlık olarak ele almaktır.

Bu süreç, tüm iştirak şirketlerinin finansal verilerini ana şirketin finansal tablolarında birleştirmeyi, çift sayımı önlemek için şirket içi işlemleri ortadan kaldırmayı ve finansal sonuçları tek, tutarlı bir raporlama kuruluşundan geliyormuş gibi sunmayı içerir.

Konsolidasyon muhasebesi neden önemlidir?

Tüzel kişilik ayrımı : Her bir iştirak ayrı bir tüzel kişilik olarak kabul edilir ve her bir iştirakin mali tabloları önemli ölçüde farklılık gösterebilir. Konsolidasyon muhasebesi, yatırımcıların, alacaklıların ve diğer paydaşların yalnızca bireysel iştiraklerin değil, tüm işletmenin gerçek mali durumunu görmelerine yardımcı olur.

Mevzuat uyumluluğu : Konsolidasyon muhasebesi, mali tabloların mevzuat uyumluluğu ve finansal şeffaflık için gerekli olan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine (GAAP) ve/veya Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS) uygun olmasını sağlar.

Daha iyi karar verme : Şirketin finansal sağlığına dair daha net ve doğru bir görünüm sağlayarak yöneticilerin ve yatırımcıların daha iyi kararlar almasını mümkün kılar.

Karşılaştırılabilirlik: Şirketin performansının zaman içinde ve diğer benzer kuruluşlarla anlamlı bir şekilde karşılaştırılmasına olanak tanır.

Konsolide finansal tablolar, konsolidasyon muhasebesinin temel taşıdır. Bu tablolar, ana şirketin ve bağlı şirketlerinin finansal sonuçlarının bir derlemesidir.

Konsolide bilanço : Bu tablo, ana şirketin ve iştiraklerinin varlıklarını, yükümlülüklerini ve öz sermayesini bir araya getirir. Konsolide kuruluşun tamamının mali durumuna genel bir bakış sunar.

Konsolide gelir tablosu : Konsolide gelir tablosu, ana şirketin ve iştiraklerinin gelirlerini, giderlerini ve net kârını bir araya getirir. İşletmenin genel finansal performansını yansıtır.

Konsolide nakit akışları : Bu tablo, konsolide kuruluşun nakit giriş ve çıkışlarını detaylandırarak paydaşların işletme içinde nakdin nasıl üretildiğini ve kullanıldığını anlamalarına yardımcı olur.

Ana şirketin rolü

Ana şirket, konsolidasyon sürecinde merkezi bir rol oynar. Bağlı şirketleri üzerinde kontrol uygular, konsolidasyon için muhasebe kurallarını ve yöntemlerini belirler ve finansal tabloların GAAP ve/veya IFRS'ye uygun olmasını sağlar.

Ana şirketin finansal tabloları, konsolide finansal tabloların temelini oluşturur ve mükerrerliği önlemek için şirket içi işlemleri ortadan kaldırmaktan sorumludur.

Konsolidasyon muhasebesindeki zorluklar

Konsolidasyon muhasebesi, özellikle çok sayıda iştiraki olan veya iştirak şirketlerinin farklı sektörlerde faaliyet gösterdiği işletmeler için karmaşık bir süreçtir.

Grup içi işlemler, işletme birimleri arasındaki farklı muhasebe kuralları ve mali tabloların tek bir varlık olarak raporlanması gerekliliği, muhasebe departmanı için zorluklar yaratabilir.

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ STANDARTLAR

- TMS 27 – BİREYSEL FİNANSAL TABLOLAR
- TMS 28 – İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR
- TFRS 3 – İŞLETME BİRLEŞMELERİ
- TFRS 9- FİNANSAL ARAÇLAR
- TFRS 10 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR
- TFRS 11 – MÜŞTEREK ANLAŞMALAR
- TFRS 12 – DİĞER İŞLETMEDEKİ PAYLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1) Ana ortaklık (Ana şirket)

Diğer bir işletme üzerinde kontrol gücüne sahip olan şirkettir. (%50 üzeri)

2) Bağlı ortaklık (İştirak edilen şirket)

Bir ana ortaklığın kontrolü altında bulunan işletmedir.

Genellikle oy haklarının %50'sinden fazlasına sahip olmak kontrolün önemli göstergesidir.

Ancak kontrol, bazı durumlarda %50'nin altında pay sahipliğiyle de sağlanabilir.

3) İştirak

Bir işletmenin başka bir işletmenin finansal ve faaliyet politikalarına önemli ölçüde etki edebilmesine rağmen, o işletme üzerinde kontrol sahibi olmadığı yatırım ilişkisidir.

Genellikle oy haklarının %20 ile %50 arasında olması önemli etki göstergesi kabul edilir.

Önemli ayrım:

- Bağlı ortaklık: Kontrol vardır.
- İştirak: Önemli etki vardır.
- İş ortaklığı: Taraflar kontrolü sözleşmeye dayalı olarak birlikte paylaşır.

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

4) Kontrol gücü

Bir işletmenin başka bir işletmenin faaliyetlerinden elde edeceği getirileri etkileme gücüdür.

TFRS 10 kapsamında kontrolün üç temel unsuru vardır:

1) Yatırım yapılan işletme üzerinde güç sahibi olmak.

2) Değişken getirilere maruz kalmak veya bu getiriler üzerinde hak sahibi olmak.

3) Sahip olunan gücü getirileri etkilemek amacıyla kullanabilmek.

5) Azınlık payları (Kontrol gücü olmayan paylar)

Ana ortaklığın bağlı ortaklığın tamamına sahip olmadığı durumlarda, diğer ortaklara ait olan özkaynak ve kâr payıdır. Diğer adıyla kontrol gücü olmayan paylar olarak ifade edilir.

6) Şerefiye (Goodwill)

Bir şirketin satın alınması sırasında ödenen bedelin, satın alınan şirketin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerindeki payını aşan kısmıdır.

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

7) Grup içi işlemler

Ana ortaklık ile bağlı ortaklıklar arasında gerçekleşen mal, hizmet, borç, alacak ve benzeri işlemlerdir.

Konsolidasyon sırasında bu işlemler elimine edilir.

8) Eliminasyon (Mahsup işlemi)

Konsolide mali tablolar hazırlanırken grup içindeki işlemlerin ve karşılıklı bakiyelerin ortadan kaldırılmasıdır.

Başlıca eliminasyon işlemleri şunlardır:

Grup içi alacak ve borçların karşılıklı silinmesi.

Grup içi satış ve alışların silinmesi.

Grup içi faiz gelir ve giderlerinin silinmesi.

Grup içi temettü gelirlerinin elimine edilmesi.

Grup içi işlemlerden doğan gerçekleşmemiş kârların elimine edilmesi.

KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

9) Müşterek Yönetime Tabi Ortaklık

→ iki veya daha fazla işletmenin, bir ekonomik faaliyet üzerinde karar alma ve yönetim yetkisini sözleşme gereği birlikte kullanması durumudur.

→ Başka bir ifadeyle, bir şirketin yönetimi veya önemli faaliyetleri tek bir ortağın kontrolünde değildir. Kararlar, ortakların karşılıklı anlaşmasıyla alınır.

↓

A ve B şirketlerinin birlikte yeni bir şirket kurduğunu düşünelim.

→ A şirketinin ortaklık payı: %50

→ B şirketinin ortaklık payı: %50

↓

Şirketin önemli kararları: A ve B'nin ortak onayıyla alınabiliyor.

→ Bu durumda A ve B şirketleri, kurdukları işletme üzerinde müşterek kontrole sahiptir.

→ Dolayısıyla bu işletme, müşterek yönetime tabi bir ortaklık olarak değerlendirilir.

Konsolide Finansal Tabloların Kapsam ve Sunumuna İlişkin Açıklamalar

✓ Konsolidasyon işlemlerine başlamadan önce işletme ve yatırımlarının hangi kapsamda konsolidasyona tabi tutulması gerektiği değerlendirilmelidir.

✓ Bunun için öncelikle yatırımların işletme için taşıdığı değerin iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

✓Bu çerçevede yapılacak analiz neticesinde standart yapıcı kurumlar tarafından belirlenen koşullar değerlendirilir.

✓Konsolidasyon kapsamına giren işletmeler; ***"ana ortaklık, bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştiraklerdir"***

✓Aşağıdaki şekilde, ***"konsolidasyon kapsamına giren ve girmeyen finansal yatırımların hangi düzenlemeye göre raporlanacağı ve sunulacak dipnot bilgileri gösterilmiştir"***

	Muhasebeleştirme	Dipnotlar	Bireysel Finansal Tablolar
Bağlı Ortaklıklar (% 50 üzeri iştirak)	TFRS 10	TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	TFRS 27 Bireysel Finansal Tablolar
İştirakler (%20 ve üzeri % 50 altı iştirak)	TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki paylar		
İş Ortaklıkları	TFRS 11		
Müşterek Faaliyetler (% 50 iştirak)			TFRS 11
Konsolide Edilmeyen İşletmeler (% 20 altı iştirak)	TFRS 9		TFRS 12

Konsolidasyon ölçme ve muhasebeleştirmede aşağıdaki aşamalar dikkate alınmalıdır:

1. İlk olarak kontrol gücünün bulunup bulunmadığı ve bunun müşterek olup olmadığı irdelenmelidir. Kontrol gücünün olması halinde ***TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar Standardı*** uygulanır.

2. Müşterek kontrolün olması halinde ise öncelikle ***TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar Standardına*** göre müşterek anlaşmaların türü tespit edilmelidir. Eğer müşterek faaliyet varsa ***TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar Standardı***; iş ortaklığı söz konusuysa ***TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar Standardının*** hükümleri uygulanmalıdır.

3. Müşterek kontrol olmamakla birlikte önemli etki varsa ***TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar Standardına*** göre iştirak durumu söz konusu olur ve öz kaynak yöntemi uygulanır. Ancak önemli etki yoksa ***TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının*** hükümleri geçerli olur.

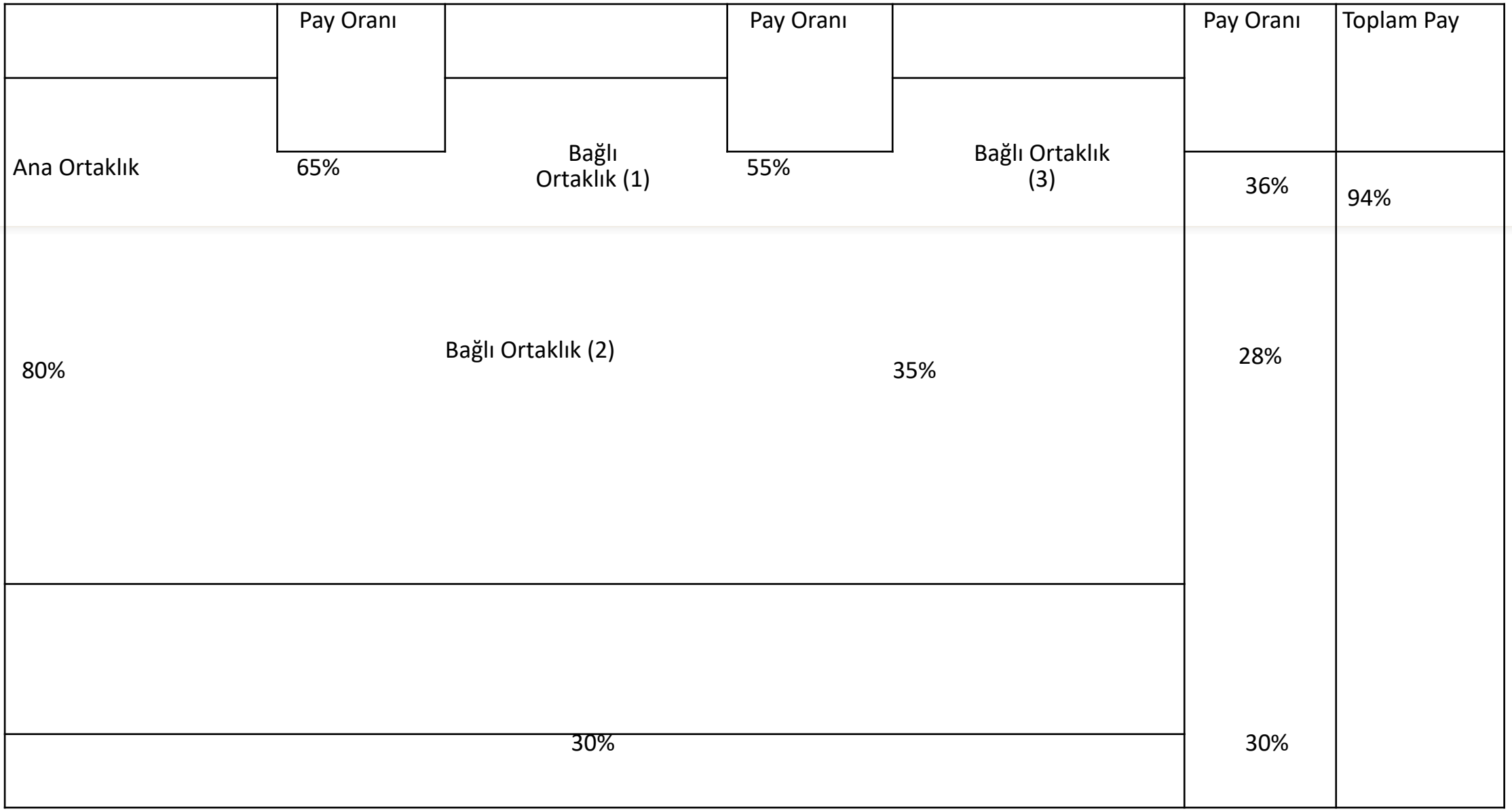
4. Yukarıdaki tüm hallerde ***TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar Standardına*** göre dipnot açıklamaları yapılmalıdır.

Azınlık Payları ile İlgili Açıklamalar

✓Yatırımcı konumunda bulunan ana ortaklık, yatırım yapılan bağlı ortaklık hisse senetlerinin belli bir bölümünü satın aldığında, geriye kalan paylar kontrol gücü olmayan payları bir diğer ifadeyle azınlık paylarını temsil etmektedir .

✓ Konsolide finansal tablolarda bu paylar, ana ortaklığa ait özkaynak kalemlerinden ayrı olarak sunulmaktadır.

✓ Aşağıdaki şekilde tasarlanan örneğin kanallarını takip ettiğimizde, ana ortaklığın, bağlı ortaklık (3)'teki %94'lük toplam payının nasıl hesaplandığına ilişkin aşağıdaki açıklama getirilmiştir:

Pay Oranı
Pay Oranı
Pay Oranı
Toplam Pay
Ana Ortaklık
65%
Bağlı Ortaklık (1)
55%
Bağlı Ortaklık (3)
36%
94%
80%
Bağlı Ortaklık (2)
35%
28%
30%
30%

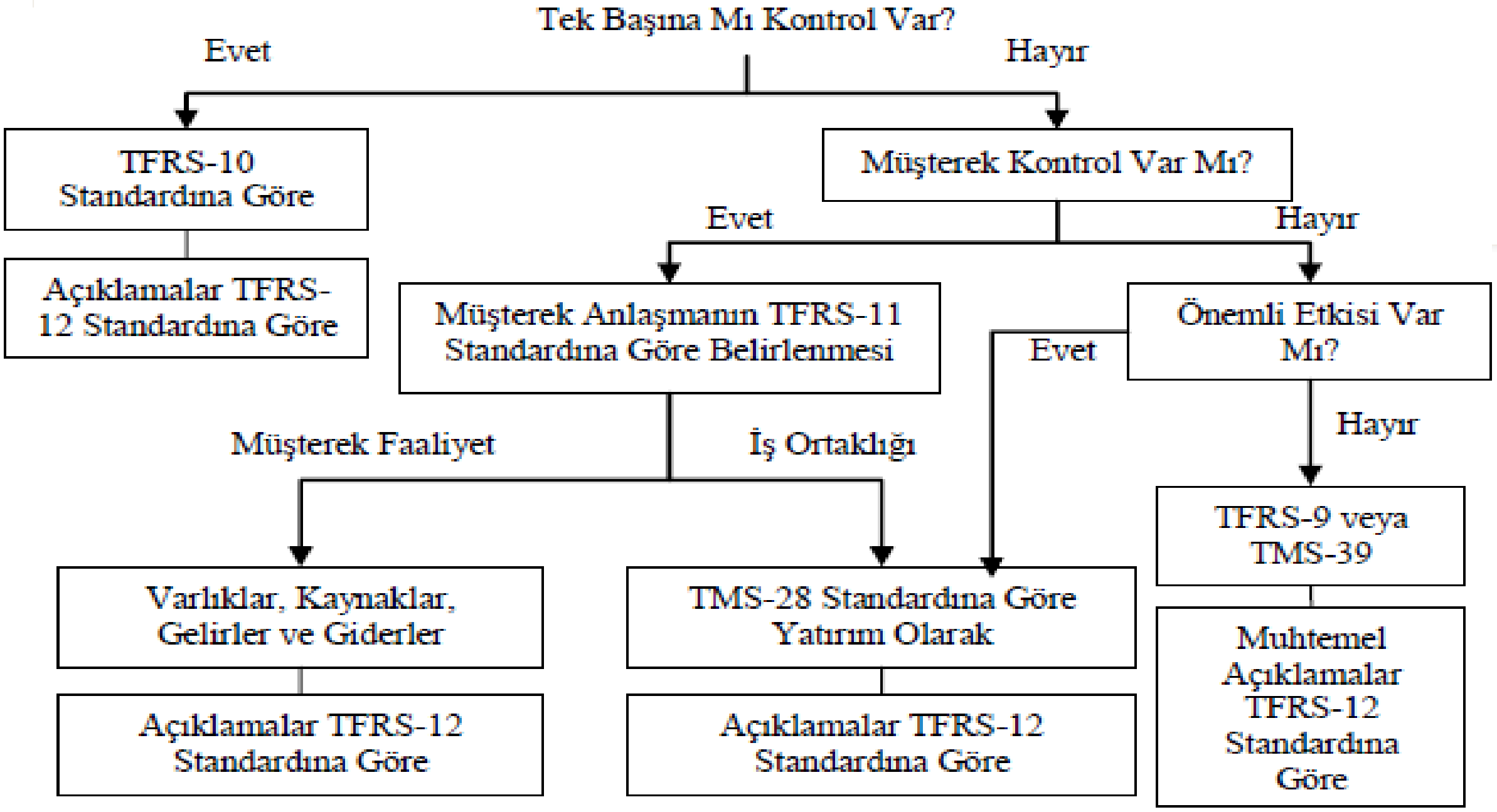
✓İlk olarak şeklin en altındaki kanalı takip ettiğimizde, ana ortaklığın bağlı ortaklık (3)'da ki %30'luk doğrudan payı göze çarpmaktadır.

✓Bundan sonra dolaylı payların hesaplamasına geçilir. Yukarıda da açıkladığımız gibi dolaylı payların hesaplamasında etkin pay dikkate alınır. Bu çerçevede ana ortaklığın, bağlı ortaklık (1) vasıtasıyla bağlı ortaklık (3)'da bulunan dolaylı payı (%65 x %55) %36 olarak hesaplanır.

✓Ana ortaklığın, bağlı ortaklık (2) vasıtasıyla bağlı ortaklık (3)'da ki dolaylı payı ise aynı yöntemle (%80 x %35) %28 olarak bulunur.

✓Doğrudan ve dolaylı payları alt alta topladığımızda ise ana ortaklığın, bağlı ortaklık (3) üzerindeki toplam payı (%30 + %36 + %28)
%94 olarak tespit edilmektedir.

✓Bu açıklamalar çerçevesinde, ana ortaklığa ait **%94'lük** payın ***haricinde kalan %6'lık hisse, azınlık paylarına ait bulunmaktadır. Konsolidasyon kapsamında tutulan bağlı ortaklıkların ödenmiş sermayeleri de dahil olmak üzere özsermaye grubundaki tüm hesap kalemlerinden, ana ortaklık ve bağlı ortaklık dışı paylara düşen rakamlar indirilerek konsolide bilançoda azınlık payları hesabında ayrıca gösterilmelidir.***

Tek Başına Mı Kontrol Var?
Evet
Hayır
TFRS-10 Standardına Göre
Müşterek Kontrol Var Mı?
Açıklamalar TFRS-12 Standardına Göre
Evet
Hayır
Müşterek Anlaşmanın TFRS-11 Standardına Göre Belirlenmesi
Önemli Etkisi Var Mı?
Evet
Müşterek Faaliyet
İş Ortaklığı
Hayır
TFRS-9 veya TMS-39
Varlıklar, Kaynaklar, Gelirler ve Giderler
TMS-28 Standardına Göre Yatırım Olarak
Muhtemel Açıklamalar TFRS-12 Standardına Göre
Açıklamalar TFRS-12 Standardına Göre
Açıklamalar TFRS-12 Standardına Göre

ELEMİNASYON İŞLEMLERİ

✓ Finansal tabloların konsolide edilmesi kapsamında grup işletmeleri arasında gerçekleşen işlemlerle ilgili özkaynak, gelir, gider ve nakit akışları ile grup içi varlık ve borçların tümü karşılıklı olarak elimine edilmektedir.

✓Grup içi eliminasyon işlemleri yapılmadığı taktirde ise iştirakin kâr veya zararı iki kez yatırımcı işletmenin finansal tablolarında gösterilmiş olacağından mükerrerliğe sebep olacaktır.

✓Alt başlıklarda daha detaylı açıklanacak olan bu elimine işlemlerine ilişkin temel hususlar maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralanmıştır

1. Konsolidasyon işleminde, ortaklıkların birbirlerinden olan tüm alacak ve borçları karşılıklı olarak mahsup edilir. Borçlanma amaçlı olarak menkul kıymet veya kıymetli evrak alımı söz konusu olmuş ise bu varlıkların da indirilmesi gerekir.

2. Grup şirketlerinin birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıkların, ilk elde etme maliyetleri üzerinden (grup içi işletmeler arasında bu varlığı ilk elinde bulunduran işletmenin katlandığı maliyet) gösterilmesi gerekmektedir. Bunu sağlayacak düzeltme kayıtları yapıldıktan sonra ortaya çıkan varlık değerlerine konsolide bilançoda yer verilmektedir.

3. Grup ortaklıklarının birbirlerine karşı sermaye taahhütlerinden kaynaklanan borçlarının bulunması halinde bu borçlar, ilgili oldukları ödenmemiş sermaye ve varsa hisse senedi ihraç primi (emisyon primi) alacaklarından indirilmek suretiyle tasfiye edilir. Grup işletmeleri arasında gerçekleşen kâr karşılıklı olarak elimine edilmelidir.

4. Grup şirketlerinin finansal tablolarında yer alan bağlı ortaklıklar sermaye payları değer düşüklüğü karşılıkları, iştirakler sermaye payları değer düşüklüğü karşılıkları ile ilgili gider hesapları konsolide finansal tablolarda karşılıklı olarak mahsup edilir.

5. Grup içerisinde gerçekleşen mal alımı ve satımından kaynaklanan gelir ve giderler, konsolide finansal tablolara; brüt satışlar, satışların maliyeti ve stok hesaplarındaki ortaklık oranları nispetinde eklenir veya çıkartılır. Grup içerisinde gerçekleşen satışların sonrasındaki grup dışına çıkışı gerçekleşen satışlara ait gelirler ise gerçekleşmiş gelir sayılmaktadır.

6. Grup şirketleri arasında alışı ve satışı yapılan amortismana tabi iktisadi kıymetlere (ATİK) ilişkin gelir ve gider unsurları da elimine edilerek konsolide finansal tablolarda gösterilir. Amortismana tabi kıymetler esas değerleri üzerinden sunulduğundan, grup içi işlemler nedeniyle oluşan ve varlıkların maliyetine dâhil edilen kâr ve zararlar elimine edilmelidir.

7. Grup içi işlemlerden kaynaklanan kâr ve zararların eliminasyonu neticesinde ortaya çıkan geçici farklar ise TMS 12 Gelir Vergileri Standardı hükümlerine göre kayda alınmaktadır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Amaç:** İştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesini tanımlamak, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımların muhasebeleştirilmesi durumunda **özkaynak yöntemi**nin uygulanmasına ilişkin hükümleri ortaya koymaktır.
- **Özkaynak Yöntemi:** *Yatırımın başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirildiği ve sonrasında bu tutarın yatırım yapılan işletmenin net varlıklarında yatırımcı işletmenin payına düşen kısmı yansıtacak şekilde düzeltildiği bir muhasebe yöntemidir.* Yatırımcı işletmenin kâr veya zararı, yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararından kendisine düşen payı; yatırımcı işletmenin diğer kapsamlı kârı, yatırım yapılan işletmenin diğer kapsamlı kârından kendisine düşen payı kapsamaktadır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirakler Açısından Önemli Etkinin Varlığı:**
- Bir yatırımın iştirak yatırımı olabilmesi için yatırımcı işletmenin yatırım yapılan işletme üzerinden **önemli etkisinin** bulunması gerekmektedir.
- **Önemli Etki:** Yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü olup bu politikaları tek başına ya da bir başka taraf ile müşterek kontrol etme gücünü ifade etmemektedir.
- Bir işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağlı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan işletmenin oy hakkının (potansiyel haklar dahil) **yüzde 20 ya da daha fazlasını** elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulamadığı sürece, söz konusu işletmenin önemli etkisinin bulunduğu kabul edilir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirakler Açısından Önemli Etkinin Varlığı:**
- Aşağıdaki durumlarda önemli etkinin varlığına işaret edebilir:
  - Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilip edilmediği,
  - Temettüler ya da diğer dağıtım kararları dâhil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılıp katılmadığı,
  - Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği,
  - İşletmeler arasında yönetici personel değişimi olup olmadığı,
  - İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanıp sağlanmadığı.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak Hisselerinin Edinilmesi:**
- Yatırımın ediniminde, yatırımın elde etme maliyeti ile iştirakin veya iş ortaklığının tespit edilebilen net varlık, borç ve koşullu borçlarının net gerçeğe uygun değerinden işletmeye düşen pay arasındaki her türlü fark, aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:
  - Bir iştirak veya iş ortaklığı ile ilgili şerefiye iştirak yatırımının defter değerine dâhil edilir. Bununla birlikte, söz konusu şerefiyeden amortisman ayrılmasına izin verilmez.
  - İştirakin veya iş ortaklığının tanımlanabilir varlık ve borçlarının net gerçeğe uygun değerinden işletmenin payına düşen kısmın yatırımın elde etme maliyetini aşan tutarı, yatırımın edinildiği dönemde iştirakin veya iş ortaklığının kâr veya zararındaki işletmeye düşen payın belirlenmesinde, gelirlere dâhil edilir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak Hisselerinin Edinilmesi:**
- Örneğin; A işletmesi, B işletmesinin %30'unu 100.000 TL nakdi bedelle edinmiştir. B işletmesinin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri 300.000 TL'dir.
- Bu durumda net varlıkların gerçeğe uygun değerinde yatırımcıya düşen pay 300.000 x 0,30 = 90.000 TL olduğundan, fazladan ödenen 10.000 TL şerefiyedir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....XX.XX.20XX.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	100.000	
	102 BANKALAR		100.000

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak Hisselerinin Edinilmesi:**
- Örneğin; A işletmesi, B işletmesinin %30'unu 100.000 TL nakdi bedelle edinmiştir. B işletmesinin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri 500.000 TL'dir.
- Bu durumda net varlıkların gerçeğe uygun değerinde yatırımcıya düşen pay 500.000 x 0,30 = 150.000 TL olduğundan, fazladan ödenen 50.000 TL pazarlıklı satın alma kazancıdır. (Negatif Şerefiye)

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....XX.XX.20XX.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	150.000	
	102 BANKALAR		100.000
	649 DİĞER FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GELİR VE KÂRL.		50.000

Ertelenmiş vergi ihmal edilmiştir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi:**
- Özkaynak yöntemine göre, iştirak veya iş ortaklığı yatırımı başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilir. Edinme tarihinden sonra ise, yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararındaki payı yatırımın defter değeri artırılarak ya da azaltılarak finansal tablolara yansıtılır. Yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararından alacağı pay (bu pay veya yüzde belirlenirken potansiyel oy hakları dikkate alınmaz), yatırımcının kâr veya zararı olarak muhasebeleştirilir.
- Yatırım yapılan bir iştirakten alınan dağıtımlar (kâr payı vb.) yatırımın defter değerini azaltır. Yatırım yapılan iştirakin defter değerinin, iştirakin diğer kapsamlı gelirindeki değişikliklerden yatırımcıya düşen pay oranında düzeltilmesi gerekebilir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

K/Z'dan Yatırımcıya Düşen Pay

ÖZKAYNAKLAR

Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Düzeltme Farkları
- Geri Alınmış Paylar (-)
- Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)
- Paylara İlişkin Primler/İskontolar
- Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmelerinin Etkisi
- Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacaklar
- Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler
- Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları
- Dönem Net Kârı/Zararı

Kontrol Gücü Olmayan Paylar

TOPLAM ÖZKAYNAKLAR

İştirak K/Z'dan yatırımcıya düşen pay yatırımcının K/Z'da ve iştirakin defter değerinde raporlanır.

İştirakin Defter Değeri	=	Alış Maliyeti	+	İştirakin Kârından Pay	−	İştirakin Zararından Pay	−	İştirakten Elde Edilen Temettüler

Duran Varlıklar
- Ticari Alacaklar
  - İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar
  - İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar
- İmtiyaz Sözleşmelerine İlişkin Finansal Varlıklar
- Diğer Alacaklar
  - İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar
  - İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar
- Sözleşme Varlıkları
  - Devam Eden İnşaat ve Taahhüt İşlerinden Doğan Sözleşme Varlıkları
  - Mal ve Hizmet Satışlarından Doğan Sözleşme Varlıkları
  - Diğer Sözleşme Varlıkları
- Finansal Yatırımlar
- Türev Araçlar
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar
- Canlı Varlıklar
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller
- Maddi Duran Varlıklar
- Kullanım Hakkı Varlıkları*
- Şerefiye
- Şerefiye Dışındaki Maddi Olmayan Duran Varlıklar
- Peşin Ödenmiş Giderler
- Ertelenmiş Vergi Varlığı
- Cari Dönem Vergisiyle İlgili Duran Varlıklar
- Diğer Duran Varlıklar

TOPLAM DURAN VARLIKLAR

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi:**
- Örneğin, A işletmesi, 01.01.20X8 tarihinde B işletmesi paylarının %40'ını 200.000 TL'ye satın almıştır. Böylece A işletmesi, B işletmesinin faaliyet ve finans politikaları üzerinde önemli etkiye sahip olmuştur. B işletmesi 20X8 yılı dönem net kârını 60.000 TL olarak açıklamıştır. İzleyen yıl, B işletmesi 20.000 TL kâr dağıtımı gerçekleştirmiştir.
- Özkaynak yönteminde göre; B işletmesine ait dönem net kârının %40'ı olan 24.000 TL (60.000 × 0,40 = 24.000 TL) A işletmesinin finansal tablolarında iştirakin defter değerine ilave edilecektir.
- İzleyen yılda 20.000 TL kâr dağıtımı yapılacağı açıklandığında, dağıtılacak olan bu kârın %40'ı olan 8.000 TL (20.000 × 0,40 = 8.000 TL) iştirakin defter değerinden indirilecektir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi:**

20X8 Yılı Kayıtları

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....01.01.20X8.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	200.000	
	102 BANKALAR		200.000
X	.....31.12.20X8.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	24.000	
	645 ÖZKAYNAK YÖNTEMİY. DEĞERL. YATIRIMLARIN KÂRLARINDAN PAYLAR		24.000

20X9 Yılı Kaydı

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....XX.XX.20X9.....		
	132 ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR	8.000	
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR		8.000

⚠ Dönem sonu itibariyle iştirakin defter değeri **216.000 TL** olarak raporlanmış olacaktır.

Ertelenmiş vergi ihmal edilmiştir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

DKG'den Yatırımcıya Düşen Pay

Yatırımcı **%30** Pay Sahibi Olsun

Yatırımcının DKG Tablosu

DİĞER KAPSAMLI GELİR KISMI		
Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar, Vergi Öncesi		
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlardan Kaynaklanan Kazançlar (Kayıplar)		
- Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)		
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)		
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)		
- Kredi Riskindeki Değişikliğe Bağlı Olarak Finansal Yükümlülüğün Gerçeğe Uygun Değerindeki Değişiklikler		
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlara İlişkin Finansal Riskten Korunma Kazançları (Kayıpları)		
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Paylar	30.000	
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kazançlar (Kayıplar)		

İştirakinin DKG Tablosu

DİĞER KAPSAMLI GELİR KISMI		
Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar, Vergi Öncesi		
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlardan Kaynaklanan Kazançlar (Kayıplar)		
- Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)		100.000
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)		
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)		
- Kredi Riskindeki Değişikliğe Bağlı Olarak Finansal Yükümlülüğün Gerçeğe Uygun Değerindeki Değişiklikler		
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlara İlişkin Finansal Riskten Korunma Kazançları (Kayıpları)		
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Paylar		
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kazançlar (Kayıplar)		

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

ÖZKAYNAKLAR

Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Düzeltme Farkları
- Geri Alınmış Paylar (-)
- Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)
- Paylara İlişkin Primler/İskontolar
- Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmelerinin Etkisi
- Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacaklar
- Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler
- Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları
- Dönem Net Kârı/Zararı

Kontrol Gücü Olmayan Paylar

TOPLAM ÖZKAYNAKLAR

DİĞER KAPSAMLI GELİR KISMI

Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar, Vergi Öncesi
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlardan Kaynaklanan Kazançlar (Kayıplar)
- Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)
- Kredi Riskindeki Değişikliğe Bağlı Olarak Finansal Yükümlülüğün Gerçeğe Uygun Değerindeki Değişiklikler
- Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlara İlişkin Finansal Riskten Korunma Kazançları (Kayıpları)
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Paylar
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kazançlar (Kayıplar)

Kâr veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılacaklar, Vergi Öncesi
- Yabancı Para Çevrim Farkları
- Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlıklardan Kazançlar (Kayıplar)
- Nakit Akış Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları)
- Yurtdışındaki İşletmeye İlişkin Yatırım Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları)
- Opsiyonların Zaman Değerinde Meydana Gelen Değişiklikler
- Forward Sözleşmesinin Forward Bileşeninin Değerinde Meydana Gelen Değişiklikler
- Döviz Bazlı Farkların Değerindeki Değişikliklerden Ortaya Çıkan Kazançlar (Kayıplar)
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Paylar
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kazançlar (Kayıplar)

Toplam Diğer Kapsamlı Gelir, Vergi Öncesi

İştirak DKG'dan Pay K/Z'da Yeniden Sınıflandırılmayacaklar

İştirak DKG'dan Pay K/Z'da Yeniden Sınıflandırılacaklar

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

ÖZKAYNAKLAR

Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar
- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Düzeltme Farkları
- Geri Alınmış Paylar (-)
- Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)
- Paylara İlişkin Primler/İskontolar
- Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmelerinin Etkisi
- Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar
  - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacaklar
- Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler
- Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları
- Dönem Net Kârı/Zararı

Kontrol Gücü Olmayan Paylar

TOPLAM ÖZKAYNAKLAR

İştirak K/Z'dan Pay

İştirak DKG'dan Pay K/Z'da Yeniden Sınıflandırılmayacaklar

İştirak DKG'dan Pay K/Z'da Yeniden Sınıflandırılacaklar

Duran Varlıklar
- Ticari Alacaklar
  - İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar
  - İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar
- İmtiyaz Sözleşmelerine İlişkin Finansal Varlıklar
- Diğer Alacaklar
  - İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar
  - İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar
- Sözleşme Varlıkları
  - Devam Eden İnşaat ve Taahhüt İşlerinden Doğan Sözleşme Varlıkları
  - Mal ve Hizmet Satışlarından Doğan Sözleşme Varlıkları
  - Diğer Sözleşme Varlıkları
- Finansal Yatırımlar
- Türev Araçlar
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar
- Canlı Varlıklar
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller
- Maddi Duran Varlıklar
- Kullanım Hakkı Varlıkları*
- Şerefiye
- Şerefiye Dışındaki Maddi Olmayan Duran Varlıklar
- Peşin Ödenmiş Giderler
- Ertelenmiş Vergi Varlığı
- Cari Dönem Vergisiyle İlgili Duran Varlıklar
- Diğer Duran Varlıklar

TOPLAM DURAN VARLIKLAR

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi:**
- Örneğin; A işletmesi, 01.01.20X8 tarihinde B işletmesinin %40'ını 200.000 TL'ye satın almıştır. Böylece A işletmesi, B işletmesinin faaliyet ve finans politikaları üzerinde önemli etkiye sahip olmuştur. B işletmesi 20X8 yılı dönem net kârını 60.000 TL olarak açıklamıştır. Aynı dönemde B işletmesi maddi duran varlıklarını yeniden değerlemeye tabi tutmuş ve 5.000 TL yeniden değerleme değer artışı raporlamıştır.
- A işletmesi %40 pay sahipliği sebebiyle 24.000 TL kârdan pay, 2.000 TL DKG'den pay muhasebeleştirecektir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi:**

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....01.01.20X8.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	200.000	
	102 BANKALAR		200.000

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20X8.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	26.000	
	645 ÖZKAYNAK YÖNTEMİY. DEĞERL. YATIRIMLARIN KÂRLARINDAN PAY.		24.000
	807 ÖZKAYN. YÖNTEMİ İLE DEĞERL. YATIRIM. DÖNEMDE DKG'İND KAYDETTİKLERİ GELİRLERDEN K/Z'DA SINIFLANDIRILMAYACAK		2.000
X	.....31.12.20X8.....		
	807 ÖZKAYNAK YÖNT. İLE DEĞERLENEN YATIRIMLARIN DÖNEMDE DKG'İNDE KAYDETTİKLERİ GELİRLERDEN K/Z'DA SINIFLANDIRILMAYACAK PAYLAR	2.000	
	557 ÖZKAYN. YÖNTEMİ İLE DEĞERL. YATIRIM. ÖZKAYNAKLARINDA KAYDETTİKLERİ GELİRLERDEN K/Z'DA SINIFLANDIRILAMAYACAK PA.		2.000

Dönem sonu itibariyle iştirakin defter değeri **226.000 TL** olarak raporlanmış olacaktır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (İştirak Kazanç ya da Kaybının Tespiti)**
- İşletme tarafından özkaynak yönteminin uygulanmasında, iştirakin veya iş ortaklığının elde edilebilen **en güncel finansal tabloları** kullanılır. İştirakin veya iş ortaklığının raporlama dönemi sonunun, işletmenin ki ile farklı olması durumunda, iştirak veya iş ortaklığı, uygulamada mümkün olduğu sürece, işletmenin kullanımı amacıyla finansal tablolarını işletmenin raporlama tarihi itibariyle hazırlar.
- İşletmenin finansal tabloları benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için **yeknesak muhasebe politikaları** benimsenerek hazırlanmalıdır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (Defter Değerini Aşan Zarar Payı Olması Durumu)**
- Bir işletmenin iştirakinin veya iş ortaklığının zararlarından kendisine düşen payı, söz konusu iştirakteki veya iş ortaklığındaki toplam payına eşit ya da bu payın üstünde ise, işletme **kendi payının üzerindeki zarar tutarını finansal tablolara yansıtmaz**.
- İşletmenin payı sıfıra indikten sonra, ilave zarar karşılığı ayrılması ve borç tutarlarının muhasebeleştirilmesi, ancak, işletmenin **yasal veya zımni kabulden doğan yükümlülüğe maruz kalmış olması ya da iştirak veya iş ortaklığı adına ödemeler yapmış olması halinde** söz konusudur.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (Defter Değerini Aşan Zarar Payı Olması Durumu)**
- Örneğin; A işletmesi, 01.01.20X8 tarihinde B işletmesi paylarının %40'ını 200.000 TL'ye satın almıştır. Böylece A işletmesi, B işletmesinin faaliyet ve finans politikaları üzerinde önemli etkiye sahip olmuştur. B işletmesi 20X8 yılı dönem net zararını 550.000 TL olarak açıklamıştır.
- Zarardan yatırımcı işletmeye düşen pay 550.000 x 0,40 = 220.000 TL'dir. Bu tutar yatırımın defter değerini aşmaktadır. Böyle bir durumda işletme yatırımı iz değeri ile izleyecek kadar (199.999 TL) bir değer azalışı kaydetmesi uygun olacaktır.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....01.01.20X8..... 210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR 102 BANKALAR	200.000	 200.000
X	.....31.12.20X8..... 655 ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLARIN ZARARLARINDAN PAYLAR 210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIML.	199.999	 199.999

İzleyen dönemde iştirakin kar açıklaması durumunda, işletmeye düşen payın 20.001 TL'lik kısmı için kadar herhangi bir artış kaydı yapılmayacak, bu rakamı aşan tutar içi iştirak yatırımının defter değeri arttırılacak ve iştirak geliri kaydedilecektir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (GUD Farklarının İtfası)**
- İştirak hisselerinin edinilmesi sırasında, edinme tarihi itibariyle edinilen (iştirak haline gelmekte olan) işletmenin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri tespit edilmelidir.
- Edinim tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin baz alınması suretiyle amortisman/itfa hesaplanması ve varlıkların finansal tablo dışı bırakılması gibi konularda, edinim sonrasında işletmenin iştirakin veya iş ortaklığının kâr veya zararındaki payında, uygun düzeltmeler yapılır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (GUD Farklarının İtfası)**
- Örneğin; A işletmesi, B işletmesinin %30'unu 100.000 TL nakdi bedelle edinmiştir. B işletmesinin net varlıklarının gerçeğe uygun değeri 300.000 TL'dir. Buna göre; gerçeğe uygun değeri 300.000 × 0,30 = 90.000 TL olan net varlık payına 100.000 TL ödenmiştir.
- Ayrıca; B işletmesinin net varlıklarının defter değerinin %30'luk kısmı 70.000 TL olarak hesaplanmıştır.
- Buradaki gerçeğe uygun değer farkının (90.000 – 70.000 = 20.000 TL) ise 5.000 TL'lik kısmının stoklardan, kalan kısmının ise maddi duran varlıklardan kaynaklı olduğu bilinmektedir. B işletmesinde; dönem sonu itibariyle, stokların yarısı satılmıştır. Maddi duran varlıklar kalan yararlı ömür ise 3 yıldır.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (GUD Farklarının İtfası)**

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....XX.XX.20XX.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	100.000	
	100 KASA		100.000

- Dönem sonu itibariyle stokların yarısı satıldığına göre 5.000 TL'lik stoklarla ilgili farkın yarısı olan 2.500 TL de iştirakin defter değerinden indirilmelidir. Ayrıca, maddi duran varlıkların kalan yararlı ömrü 3 yıl olduğu için 15.000 / 3 = 5.000 TL tutarındaki farkın da iştirakin defter değerinden indirilmesi gerekmektedir.

Yapılan işlem iştirakten elde edilen kar payına yönelik bir düzeltme olduğundan 655 hesabı yerine 645 hesabı kullanılmıştır.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	645 ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞ. YATIRIMLARDAKİ KÂRLARDAN PAYLAR	7.500	
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIR.		7.500

Ertelenmiş vergi ihmal edilmiştir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**

- Yatırımcı işletmeden iştirakine doğru gerçekleşen **aşağı yönlü işlemlerden** ve iştirak işletmeden yatırımcı işletmeye doğru gerçekleşen **yukarı yönlü işlemlerden** kaynaklanan kazanç ya da kayıplar bulunabilir.

- Yukarı yönlü işlemlerden kaynaklanan kazanç ya da kayıplar için eliminasyon işlemi gerçekleştirilmelidir. Aşağı yönlü işlemler içinse herhangi bir eliminasyon söz konusu değildir (TMS 28, Md. 28).

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **Özkaynak Yöntemi: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**
- Örneğin; A işletmesi B işletmesi paylarının %30'una sahiptir. B işletmesi, A işletmesine faaliyet dönemi boyunca maliyet bedeli 100.000 TL olan malları 150.000 TL'den satmıştır. Dönem sonunda A işletmesinin ticari malların %60'ını satmadığı görülmüştür.
- Yukarı yönlü ticari mal satışından doğan kâr 50.000 TL'dir. Yapılan satışın %60'lık kısmı henüz grup dışına çıkmadığı için gerçekleşmiş bir kâr değildir. Bu nedenle; 50.000 × 0,60 = 30.000 TL tutarındaki kârın, ortaklığı nispetinde A işletmesine düşen kısmı olan 9.000 TL (30.000 × 0,30 = 9.000 TL) elimine edilmelidir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	645 ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞ.		
	YATIRIMLARDAKİ KÂRLARDAN PAYLAR	9.000	
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIR.		9.000

Yapılan işlem iştirakten elde edilen kar payına yönelik bir düzeltme olduğundan 655 hesabı yerine 645 hesabı kullanılmıştır.

Ertelenmiş vergi ihmal edilmiştir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak/İş Ortaklığı Yatırımlarında Değer Düşüklüğü:**
- Yatırım ilk defa finansal tablolara alındıktan sonra meydana gelen bir veya daha fazla olay sebebiyle değer düşüklüğüne dair tarafsız bir kanıtın bulunması ve söz konusu zarara neden olan olayın (olayların), net yatırımdan elde edilecek, güvenilir olarak tahmin edilebilen, gelecekteki tahmini nakit akışları üzerinde etkisinin bulunması durumunda, iştirak veya iş ortaklığındaki net yatırım değer düşüklüğüne uğrar ve değer düşüklüğü zararı meydana gelir.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak/İş Ortaklığı Yatırımlarında Değer Düşüklüğü:**
- Tarafsız bir kanıt aşağıdaki olaylardan kaynaklı olabilmektedir:
  - İştirak veya iş ortaklığının önemli finansal sıkıntı içinde olması,
  - Ödemede temerrüde düşülmesi veya vadenin aşılması gibi nedenlerle iştirak veya iş ortaklığı tarafından sözleşmenin ihlal edilmesi,
  - Ekonomik veya sözleşmeye bağlı nedenlerden dolayı iştirakinin ve iş ortaklığının içine düştüğü finansal sıkıntıdan dolayı işletmenin, iştirakine veya iş ortaklığına normal şartlarda düşünmediği bir ayrıcalık tanıması,
  - İştirakin veya iş ortaklığının iflasının veya başka bir finansal yeniden yapılanmaya gireceğinin muhtemel olması,
  - İştirakin veya iş ortaklığının finansal sıkıntıları nedeniyle, net yatırıma ilişkin aktif piyasanın ortadan kalkması.

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak/İş Ortaklığı Yatırımlarında Değer Düşüklüğü:**
- Örneğin; yatırımcı işletmenin iştiraklerdeki yatırımlar hesabının borç kalanı 120.000 TL'dir. İştirak işletme dönemde 30.000 TL kâr elde etmiştir. Yatırımcı işletmenin iştirakteki sahiplik oranı ise %40'tır. Dönem sonunda iştirakin defter değeri ile ilgili değer düşüklüğü olabileceği yönünde kanıtlara ulaşan yatırımcı işletme, iştirakin geri kazanılabilir değerini 130.000 TL olarak hesaplamıştır.
- Özkaynak yöntemine göre, öncelikle kârdan yatırımcı işletmeye düşen pay iştirakin defter değerine ilave edilmelidir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	210 İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR	12.000	
	645 ÖZKAYNAK YÖNTEMİY. DEĞERL. YATIRIMLARIN KÂRLARINDAN PAYLAR		12.000

TMS 28 İŞTİRAKLER VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

- **İştirak/İş Ortaklığı Yatırımlarında Değer Düşüklüğü:**
- Bu kayıt yapıldıktan sonra iştirakin defter değeri 120.000 + 12.000 = 132.000 TL olmuştur. Değer düşüklüğü açısından test yapıldığında, 132.000>130.000 olduğundan aradaki fark kadar, yani 2.000 TL değer düşüklüğü olduğu görülmektedir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	656 ORTAKLIKTAKİ YATIRIMLARDAN KAYNAKLANAN GİDER VE ZARARLAR	2.000	
	- Karşılık Giderleri: 2.000		
	219 ORTAKLIKLARDAKİ YATIRIMLAR DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKL.		2.000

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Amaç:** bir işletme bir veya daha fazla işletmeyi kontrol ettiğinde düzenlenecek olan konsolide finansal tabloların hazırlanmasına ve sunumuna ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.
- TFRS kuralları gereği bağlı ortaklığı bulunan bir işletme muafiyet durumu dışında konsolide finansal tablo sunmakla yükümlüdür. (Bireysel finansal tablo sunulması TMS 27 uyarınca ihtiyaridir.)
- Bu standartta yatırımcı işletmenin yatırım yaptığı işletmeyi kontrol edip etmediğinin ve dolayısıyla yatırım yaptığı işletmeyi konsolide edip etmeyeceğinin belirlenmesinde **kontrol ilkesinin** nasıl uygulanacağı ve konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında uygulanacak muhasebeleştirme hükümlerinin neler olacağı ele alınmaktadır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

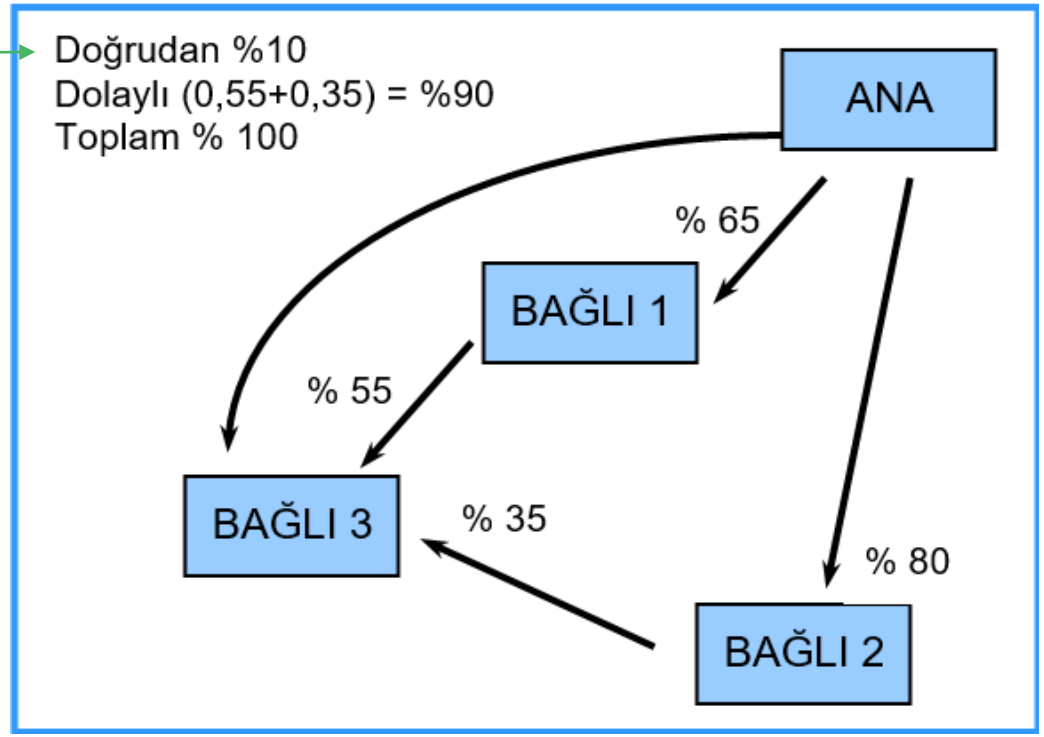
- **Konsolide finansal tablolar**, ana ortaklığın ve bağlı ortaklıkların varlıklarının, borçlarının, özkaynaklarının, gelirlerinin, giderlerinin ve nakit akışlarının tek bir işletmeninki gibi sunulduğu, bir gruba ait finansal tablolardır.
- Burada tanımlanan **ana ortaklık**, bir veya daha fazla işletmeyi kontrol eden işletmedir.
- Ana ortaklığın kontrol gücüne sahip olduğu tüm bağlı ortaklıkların konsolidasyona dahil edilmesi gerekir.
- Yatırımcı işletme, potansiyel haklar dahil %50'nin altında oy hakkına sahip olmasına rağmen kontrole sahip olabilir. Önemli olan **fiili kontrol**dür.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Kontrol Kavramı:**
- Yatırımcı bir işletme, yatırım yaptığı işletmeyi kontrol edip etmediğini değerlendirirken aşağıdaki hususları dikkate alır:
  - Yatırım yaptığı işletme üzerinde **güce sahiptir**.
  - Yatırım yaptığı işletmeyle olan ilişkisinden dolayı **değişken getirilere maruz kalmakta** veya **bu getirilerde hak sahibi olmaktadır**.
  - **Elde edeceği getirilerin miktarını etkileyebilmek için yatırım yaptığı işletme üzerindeki gücünü kullanma imkânına sahiptir**.
- Tek başına kontrolün var olup olmadığı ile ilgili işletmenin muhakemede bulunması gerekmektedir.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Kontrol Kavramı:**
- Örneğin; ANA işletmesi, BAĞLI 1 işletmesinin %65 payına ve BAĞLI 2 işletmesinin %80'ine sahiptir. Bunun yansıra BAĞLI 3 işletmesinin %10'luk payına doğrudan sahiptir. BAĞLI 1 işletmesi BAĞLI 3 işletmesinin %55'ine, BAĞLI 2 işletmesi ise BAĞLI 3 işletmesinin %35'ine sahiptir.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Muhasebeleştirme Hükümleri:**

- Yatırım yapılan işletmenin konsolidasyonu, yatırımcı işletmenin, yatırım yaptığı işletmenin kontrolünü elde ettiği tarihte başlar, kontrolü kaybettiği tarihte de sona erer. Bir işletme, bağlı ortaklığının gelir ve giderlerini, bağlı ortaklık üzerinde kontrol sahibi olduğu tarihten kontrolü kaybettiği tarihe kadar konsolide finansal tablolara dâhil eder. Bağlı ortaklığın gelir ve giderleri, edinim tarihindeki konsolide finansal tablolara yansıtılmış varlık ve borç tutarlarına dayanmalıdır.
- Örneğin, bağlı ortaklığın edinildiği tarihten sonra konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılan amortisman giderleri, ilgili amortismana tabi varlıkların, bağlı ortaklığın edinildiği tarihte konsolide finansal tablolara yansıtılmış gerçeğe uygun değerlerine dayanmalıdır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Muhasebeleştirme Hükümleri:**

- Ana ortaklık, konsolide finansal tablolarını hazırlarken, benzer koşullardaki benzer işlemler ve olaylar için yeknesak muhasebe politikaları kullanır. Konsolide finansal tablolara dâhil olan şirketlerden birinin finansal tabloları farklı muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmış olması durumunda, grubun muhasebe politikalarıyla uyum sağlayabilmek için, konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında gruba dâhil söz konusu işletmenin finansal tablolarında gerekli düzeltmeler yapılır.

- Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ana ortaklık ve bağlı ortaklık finansal tablolarının aynı raporlama tarihine sahip olması gerekmektedir. (Farklı ise bağlı ortaklığın finansal tabloları ana ortaklık ile aynı tarihe getirilir. **Fakat her durumda raporlama tarihi farklılığı 3 aydan fazla olamaz.)**

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması Aşamaları: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**
- Örneğin, A şirketi B şirketini kontrol ediyor olsun. Raporlama dönemi içerisinde A şirketi maliyeti 30.000 TL olan mallar B şirketine 40.000 TL bedelle satmış olsun. B şirketi ise A'dan aldığı malların tamamını 60.000 TL'ye grup dışındaki başka bir işletmeye satmış olsun.

İşlem gruba 30.000 TL'ye giren malların grup dışına 60.000 TL'ye çıkmasıdır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması Aşamaları: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**
- Örneğin, A şirketi B şirketini kontrol ediyor olsun. Raporlama dönemi içerisinde A şirketi maliyeti 30.000 TL olan mallar B şirketine 40.000 TL bedelle satmış olsun. B şirketi ise A'dan aldığı malların tamamını 60.000 TL'ye grup dışındaki başka bir işletmeye satmış olsun.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	600 YURTİÇİ SATIŞLAR	40.000	
	153 TİCARİ MALLAR		0
	621 STMM		40.000

A'nın Hasılatı

B'nin STMM

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması Aşamaları: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**
- Şayet raporlama tarihi itibariyle malların yarısı henüz B şirketi tarafından satılmamış olsaydı stoklar üzerinden de eliminasyon yapılması gerekecekti. Çünkü grup dışına satılmayan stokların maliyeti içerisinde yer alan A şirketi karının da elimine edilmesi gerekmektedir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	600 YURTİÇİ SATIŞLAR	40.000	
	153 TİCARİ MALLAR		5.000
	621 STMM		35.000

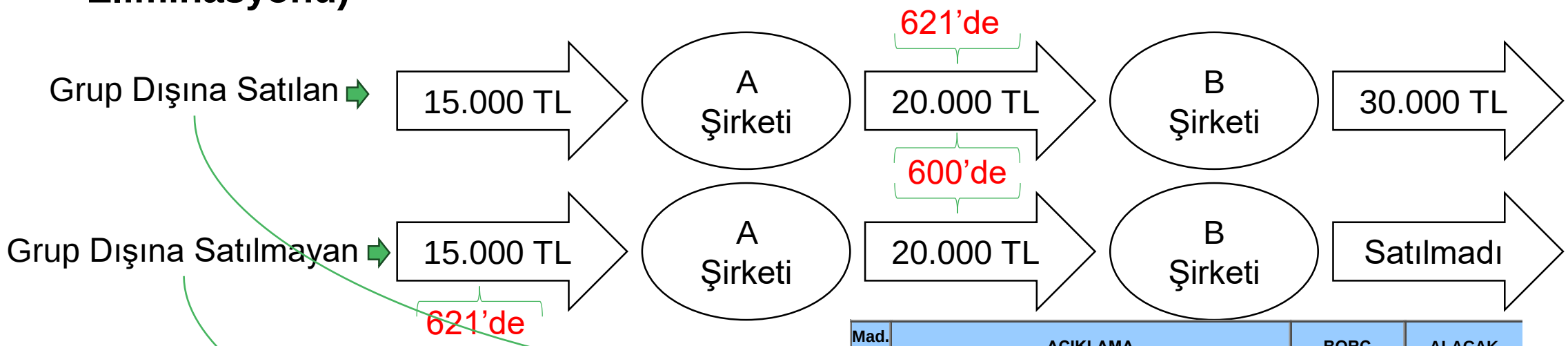
A'nın Hasılatı

B'nin stoklarındaki A'nın karı

A'nin grupta kalan malları için STMM

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması Aşamaları: (Grup İçi İşlemlerin Eliminasyonu)**

A'nın B'ye grup içi satış hasılatı fiktif işlemdir. B, A'dan aldığı malların yarsını (20.000 TL maliyetli kısmını) 30.000 TL'ye satmıştır. Kalan 20.000 TL maliyetli mal ise A tarafından 15.000 TL'ye mal edilip B'ye 20.000 TL'ye satılmış olan mallardır. A'nın buradaki 15.000 TL'lik maliyeti ile B'nin grup dışına sattığı malların maliyeti olan 30.000 TL'lik malın 20.000 TL'lik maliyeti toplamı olan 35.000 TL satışların maliyetinden indirilerek elimine edilmektedir.

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	600 YURTİÇİ SATIŞLAR	20.000	
	621 STMM		20.000

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	600 YURTİÇİ SATIŞLAR	20.000	
	153 TİCARİ MALLAR		5.000
	621 STMM		15.000

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- TFRS uyarınca raporlama yapan A işletmesi 01.01.20XX tarihinde B işletmesinin paylarının %80'ini 500.000 TL bedel karşılığında satın almış ve B işletmesi üzerinde kontrol gücünü elde etmiştir.
- Birleşme tarihinde B işletmesinin yönetim birimi olarak kullanılan, defter değeri 300.000 TL ve faydalı ömrü 20 yıl olan binasının gerçeğe uygun değeri 330.000 TL olarak belirlenmiştir.
- Yıl sonu itibariyle şerefiyede değer düşüklüğü tespit edilememiştir.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- B işletmesinin birleşme tarihindeki özkaynaklarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

B İşletmesinin bileşme tarihindeki özkaynakları	
Sermaye	200.000
Geçmiş Yıl Kârları	230.000

- B işletmesinin birleşme tarihi itibariyle gerçeğe uygun değeri 430.000 TL + 30.000 TL (binaların defter değeri ve GUD arasındaki fark)
- **KGOP:** 460.000 x 0,20 = **92.000 TL**
- **ŞEREFİYE:** 500.000 TL + 92.000 TL – 460.000 = **132.000 TL**

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- Birleşme işlemini takiben 20XX yılı içerisinde gerçekleşen grup içi işlemler aşağıdaki gibidir:
- A işletmesi 20XX yılı içerisinde maliyeti 20.000 TL olan ticari mallarını B işletmesine 40.000 TL'ye satmıştır, karşılığında 30.000 TL nakit 10.000 TL alacak senedi almıştır.
- B işletmesi A işletmesinden alığı ticari malların yarısını üçüncü bir tarafa 25.000 TL bedelle satmıştır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

Finansal Durum Tablosu		
	A İşletmesi	**B İşletmesi**
Nakit ve Nakit Benzerleri	1.650.000	120.000
Ticari Alacaklar	60.000	40.000
Stoklar	85.000	48.000
Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar	500.000	
Binalar (Net)	850.000	300.000
TOPLAM VARLIKLAR	**3.145.000**	**508.000**
Kısa Vadeli Ticari Borçlar	845.000	23.000
Sermaye	1.000.000	200.000
Geçmiş Yıl Kârları	1.220.000	230.000
Dönem Net Kârı	80.000	55.000
TOPLAM KAYNAKLAR	**3.145.000**	**508.000**
Kâr veya Zarar Tablosu		
Satış Hasılatı	300.000	190.000
Satışların Maliyeti (-)	(100.800)	(100.000)
Brüt Kâr/Zarar	**100.200**	**90.000**
Genel Yönetim Giderleri (-)	(40.000)	(35.000)

A ve B işletmelerinin 31/12/20XX tarihindeki bireysel finansal tabloları yandaki gibidir.

Bağlı ortaklık karının %80'i A işletmesinin, kalanı B işletmesinin karı olacaktır. Bu nedenle B işletmesinin karı başlangıçta elimine edilmemektedir. Bunun yerine, düzeltilmiş karı A ve B arasında paylaştırılmalıdır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- Birleşme nedeniyle yapılması gereken birinci eliminasyon işlemi aşağıdaki gibidir:

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	BİNALAR	30.000	
	ŞEREFİYE	132.000	
	SERMAYE	200.000	
	GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	230.000	
	BAĞLI ORTAKLIKLAR		500.000
	KGOP		92.000

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**

- Birleşme sonrası grup içerisinde gerçekleşen satış işlemi nedeniyle yapılan eliminasyon işlemleri ise aşağıdaki gibidir:

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	YURTİÇİ SATIŞLAR	40.000	
	STOKLAR		10.000
	SATIŞLARIN MALİYETİ		30.000

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	TİCARİ BORÇLAR	10.000	
	TİCARİ ALACAKLAR		10.000

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- Bağlı ortaklığın bireysel finansal durum tablosunda yer alan ve 20 yıl yararlı ömrü bulunan binalara ait defter değerinin 30.000 TL artması nedeniyle amortisman giderindeki artışa (30.000 TL / 20 yıl = 1.500 TL/yıl) ilişkin eliminasyon işlemleri ise aşağıdaki gibidir:

Mad. No	AÇIKLAMA	BORÇ	ALACAK
X	.....31.12.20XX.....		
	FAALİYET GİDERİ	1.500	
	BİNALAR		1.500

NOT: Bu düzeltme ile birlikte bağlı ortaklığın konsolidasyona tabi olan karı 55.000 TL'den 53.500 TL'ye düşmüş olacaktır. Bu nedenle, KGOP'a ve ana ortaklığa isabet eden kar hesaplanırken 53.500 TL kar dikkate alınacaktır.

TFRS 10 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

- **Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanması: (Örnek Uygulama)**
- Konsolide Kar ya da Zarar Hesaplaması:

Kâr veya Zarar Tablosu				
Satış Hasılatı	300.000	190.000	(40.000)	450.000
Satışların Maliyeti (-)	(180.000)	(100.000)	30.000	(250.000)
Faaliyet Giderleri (-)	(40.000)	(35.000)	(1.500)	(76.500)
Dönem Net Kâr/Zararı	**80.000**	**55.000**		**123.500**

- Bu durumda konsolide kar 123.500 TL olarak bulunacaktır. B işletmesinin düzeltilmiş dönem net karı olan 53.500 TL'nin KGOP'a isabet eden kısmı (%20'si) 10.700 TL olduğundan, 123.500 TL – 10.700 = 112.800 TL ana ortaklık karı olacaktır.

A’nın konsolide karı şu şekilde de hesaplanabilir:
80.000 + 55.000

- 55.000
+ (53.500x0,80)
- 40.000
+30.000

= 112.800 TL

Finansal Durum Tablosu				
	A İşletmesi	**B İşletmesi**	**Düzeltmeler**	**Konsolide tutar**
Nakit ve Nakit Benzerleri	1.650.000	135.000		1.785.000
Ticari Alacaklar	60.000	40.000	(10.000)	90.000
Stoklar	85.000	48.000	(10.000)	123.000
Bağlı Ortaklıklar	500.000		(500.000)	0
Binalar (Net)	850.000	285.000	28.500	1.163.500
Şerefiye			132.000	132.000
TOPLAM VARLIKLAR	**3.145.000**	**508.000**		
Kısa Vadeli Ticari Borçlar	845.000	23.000	(10.000)	858.000
Sermaye	1.000.000	200.000	(200.000)	1.000.000
Geçmiş Yıl Kârları	1.220.000	230.000	(230.000)	1.220.000
Dönem Net Karı	80.000	55.000	(22.200)	112.800
Kont. Gücü Olmayan Paylar			102.700	102.700
TOPLAM KAYNAKLAR	**3.145.000**	**508.000**		
Kâr veya Zarar Tablosu				
Satış Hasılatı	300.000	190.000	(40.000)	450.000
Satışların Maliyeti (-)	(180.000)	(100.000)	30.000	(250.000)
Faaliyet Giderleri (-)	(40.000)	(35.000)	(1.500)	(76.500)
Dönem Net Kâr/Zararı	**80.000**	**55.000**		**123.500**

Katılımınız İçin Teşekkürler

Doç. Dr. A. Engin ERGÜDEN